

รายงานวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

Public Participation in Community Waste Management of
Bangpai Sub-district, Nonthaburi Province

โดย

สุวตถิ์ ไกรสกุล

จุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิน

ปรเมศวร์ ศิริรักษ์

การวิจัยครั้งนี้ได้รับเงินทุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ชื่องานวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี

ชื่อผู้วิจัย: สุวัฒน์ ไกรสกุล จุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิน ประเมศวร์ ศิริรักษ์

ปีที่ทำการวิจัยแล้วเสร็จ: 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรีและ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี จำนวน 386 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน และค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี อยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปรพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้/เดือน มีผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การจัดการขยะ ขยะมูลฝอย

Research Title: Public Participation in Community Solid Waste Management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province

Researcher: Suwat Kraisakun, Chutapron Kongrukkawin, Paramate Sirirugsa

Year: 2020

Abstract

The objectives of the research are to 1) study the levels of public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province and 2) compare public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province by personal factors. The research used the quantitative method and collected data from the samples that were 386 local people living in Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province. Data collection tool was questionnaire and data obtained from the samples was analyzed by frequency, percentage mean and standard deviation (SD). Hypothesis test was based on t-test to compare the 2 independent parameters and F-test as well as one-way analysis of variance (One-Way ANOVA). The research findings were that:

1. Public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province in overall was at high level ($\bar{x}=4.38$). Considering each aspect, the researcher found that the level of the samples' opinions towards public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province was high for all items.

2. Comparison of public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province based on an analysis of variance found that gender, age, education, career and monthly income did not cause any difference in the levels of public participation in community solid waste management of Bang Phai Sub-District, Mueang District, Nonthaburi Province. Therefore, it did not meet the assumptions.

Keywords: participation, solid waste management, solid waste

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ รวมถึงที่ปรึกษาโครงการ รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์รับเป็นที่ปรึกษา และให้คำปรึกษาแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขจนสำเร็จด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ รวมถึงประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรีที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ความดีใด ๆ อันจะพึงมีจากรายงานการวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้มีส่วนช่วยเหลือทุกท่าน ไม่ว่าจะเป็นด้านกำลังใจ ด้านกำลังกาย หรือด้านสติปัญญา

สุวัตถ์ ไกรสกุล
จุฑาทากรณ์ คงรักษักวิน
ปรเมศวร์ ศิริรักษัก
18 ตุลาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
1.7 ประโยชน์ของงานวิจัย.....	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับขยะมูลฝอย.....	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	9
2.3 กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย.....	16
2.4 ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี.....	21
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	28
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	29
3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	30
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	33
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	34
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล.....	41
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	47
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	47
5.2 อภิปรายผล	50
5.3 ข้อเสนอแนะ	52
5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	52
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	53
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	57
ประวัติผู้วิจัย.....	65

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 สัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	29
4.1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	33
4.2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี โดยภาพรวม	36
4.3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	37
4.4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ.....	38
4.5 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์.....	39
4.6 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	40
4.7 เปรียบเทียบความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี จำแนกตามเพศ.....	41
4.8 เปรียบเทียบความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี จำแนกตามอายุ	42
4.9 เปรียบเทียบความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา	43
4.10 เปรียบเทียบความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมะนัง จังหวัดนันทบุรี จำแนกตามอาชีพ.....	44

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.11 เปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามอาชีพ	45
4.12 เปรียบเทียบความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้/เดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามรายได้/เดือน	46

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	27

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่อดีตมาสู่ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนาน และนับวันยิ่งมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี มีการประดิษฐ์และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของมนุษย์มากขึ้น ทำให้ลักษณะการใช้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปก่อให้เกิดปริมาณของเหลือทิ้งเป็นจำนวนมากมีทั้งขยะจากภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร และภาคครัวเรือน เป็นสาเหตุให้มีจำนวนขยะเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองและชุมชนขนาดใหญ่ ลักษณะหรือองค์ประกอบของขยะเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญและลักษณะวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คน ปัญหาจากของเหลือทิ้งเป็นต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ กลุ่มงานบริการวิชาการ 3,2562: 1) ดังนี้

1. มลพิษทางอากาศ เกิดจากการเผาขยะกลางแจ้งทำให้เกิดควันและสารพิษทางอากาศ ดังเห็นได้จากเหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างเช่น กรณีการเกิดไฟไหม้บ่อทิ้งขยะที่ตำบลแพรึกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2557 ซึ่งส่งผลให้ชาวบ้านที่อาศัยในบริเวณโดยรอบต้องอพยพหนีควันไฟจากการเกิดไฟไหม้บ่อทิ้งขยะและผลตรวจสุขภาพอากาศโดยกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ในช่วงที่เกิดเหตุเพลิงไหม้พบว่า ในชุมชนรัศมี 1 กิโลเมตร รอบบ่อขยะมีสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์เกินค่ามาตรฐาน 20-30 เท่าและพบฝุ่นขนาดเล็กมากปริมาณถึง 350 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งสูงกว่ามาตรฐาน 30 เท่า จึงควรอพยพประชาชนที่อาศัยอยู่ในรัศมี 1.5 กิโลเมตร รอบบ่อขยะออกจากพื้นที่โดยเร็ว

2. มลพิษทางน้ำ ที่เกิดจากการกองขยะบนพื้น เมื่อฝนตกลงมาบนกองขยะและน้ำจากกองขยะจะไหลลงสู่แหล่งน้ำจะทำให้เกิดน้ำเสียและเน่าเหม็น รวมถึงสารพิษหรือโลหะหนักต่าง ๆ จะถูกชะล้างและปนเปื้อนในแหล่งน้ำเป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ

3. เป็นแหล่งพาหะนำโรค เกิดจากการกองขยะบนพื้นหรือปล่อยปละละเลยทำให้มีขยะมูลฝอยเหลือทิ้งค้างไว้ในชุมชน ทำให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์ของหนู แมลงสาบและแมลงวัน ซึ่งเป็นพาหะนำโรคติดต่อต่าง ๆ เช่น ตั๊กแตน เื่อไทฟอยด์ทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

4. ทักษะสภาพไม่สวยงาม กองขยะยังก่อให้เกิดภาพไม่สวยงามแก่บริเวณที่อยู่โดยรอบ

ข้อมูลกรมควบคุมมลพิษ ปี 2562 พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 28.71 โดยปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดถูกต้อง 9.81 ล้านตัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ 12.52 ล้านตัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดไม่ถูกต้อง 6.38 ล้านตัน สำหรับในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่าจังหวัดนนทบุรีมีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 728,277.20 ตัน โดยปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์มีปริมาณ 251,554.35 ตัน และปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดถูกต้อง 476,722.85 ตัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2563: ออนไลน์)

จากสถานการณ์ดังกล่าวเผยให้เห็นว่าการจัดการขยะนั้นไม่สามารถกำหนดได้ว่าเป็นภาระหน้าที่ของหน่วยงานหรือบุคคลใดโดยเฉพาะ แต่เป็นหน้าที่ของของทุกคนที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยเริ่มต้นจากตนเอง ครอบครัว หมู่บ้าน ชุมชน สถานที่ต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานเอกชน การคัดแยกขยะและของเสียอันตรายที่เหลือใช้จากชุมชน เพื่อนำกลับกลับมาใช้ใหม่และการติดตามข้อมูลสถานการณ์ขยะจะช่วยให้สามารถวางแผนในการจัดการขยะได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการก่อกมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมและการแพร่กระจายของสัตว์นำเชื้อโรคต่าง ๆ ที่เกิดจากการกำจัดขยะไม่ถูกวิธีซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพและอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน(พระมหานิพันธ์ ปริภุณ, 2562: 2)

เขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ แบ่งการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 11,185 คน มีจำนวนครัวเรือน 4,826 หลังคาเรือน มีสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 3 โรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 แห่ง และมีสถานประกอบการ ประกอบด้วย ร้านอาหาร 21 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรม 3 แห่ง โรงแรม 1 แห่ง ร้านขายของ 46 แห่ง ปั้มน้ำมันและก๊าซ 6 แห่ง และอื่น ๆ (ห้องเช่า, อู่ซ่อมรถ, ขายอะไหล่, เสริมสวย, ขายเฟอร์นิเจอร์, ลานจอดรถ, ไม้แปรรูป ฯลฯ) จำนวน 142 แห่ง (องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี, 2561: ออนไลน์) จากข้อมูลทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพจึงมีขยะที่มีแหล่งกำเนิดจากครัวเรือน หน่วยงานและการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นหน้าที่หลักขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดเก็บขยะมูลฝอย¹ ดังกล่าว ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ มีหน้าที่ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยโดยการกำหนดวิธีการคัดแยก

¹ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 34/1 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ในเขตพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด”

เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย² หากได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน อย่างเป็นทางการซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดจากชุมชนที่ตนอาศัยและประกอบกิจการต่าง ๆ จะทำให้การกำจัดสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เพื่อการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นโอกาสให้ชุมชนวิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ ติดตามประเมินผลการดำเนินการและเรียนรู้วิธีการจัดการขยะที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ทำให้ลดปริมาณขยะชุมชนอย่างยั่งยืน

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เป็นอย่างไร

1.2.2 ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันหรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

1.4 สมมติฐานการวิจัย

ประชากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

² พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 34/3 บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการตัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ออกข้อกำหนดของท้องถิ่น (2) กำหนดวิธีการตัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย”

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1) ตัวแปรต้น (independent variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้

2) ตัวแปรตาม (dependent variables) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 11,185 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่, 2562: ออนไลน์)

1.5.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้เริ่มต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2562 ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2563 รวมเป็นเวลา 12 เดือน

1.5.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยคือ ตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ จังหวัดนนทบุรีในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรีใน 4 ด้าน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อเสนอปัญหา ความต้องการ การได้รับข่าวสาร การวางแผน การกำหนดข้อบัญญัติท้องถิ่นและเสนอทางเลือกเกี่ยวกับวิธีการกำจัดขยะมูลฝอย

2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม คัดแยกขยะ เสียค่าธรรมเนียม แนะนำชักชวนบุคคลในครอบครัวและผู้อื่นในการดำเนินการจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการใช้และแปรรูปขยะจำหน่ายเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้หรือลดรายจ่ายในครัวเรือนของตนเอง

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล ตรวจสอบการดำเนินการ สอดส่องแจ้งเหตุและแสดงความคิดเห็นในการประเมินการดำเนินการเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย

1.6.2 การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การบริหารจัดการเกี่ยวกับสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอยที่มีแหล่งกำเนิดจากชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

1.6.3 ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

1.7 ประโยชน์ของงานวิจัย

1.7.1 ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

1.7.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระบุงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีและ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับขยะมูลฝอย
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.3 กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย
- 2.4 ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ความหมายของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอย (Solid Waste) มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า มูลฝอย ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัสดุ กุ้งพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ ชากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึง มูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน” ซึ่งมีความหมายไม่ต่างกับตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองพ.ศ.2535 ที่ออกโดยกระทรวงมหาดไทย โดยเน้นการใช้บังคับใน เขตองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้ให้ความหมายว่า “มูลฝอย หมายถึง เศษอาหาร เศษผ้า เศษสินค้า กุ้งพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์หรือกากสัตว์ รวมตลอดสิ่งอื่นใดที่เก็บจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น ๆ (กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ, 2553: 1)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ. 2554 (2563, ออนไลน์) กล่าวว่า ขยะ หมายถึง หยากเยื่อ มูลฝอย ส่วนมูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว หยากเยื่อ กุมฝอย

สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2562,ออนไลน์) กล่าวว่า ขยะมูลฝอย (Waste) หมายถึงสิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภคซึ่งเสื่อมสภาพจน ใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการ

ใช้แล้ว บางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย (Solid Waste) มีผลเสียต่อสุขภาพ ทางกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรกเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคทำให้เกิดมลพิษและทัศนยะจาก

กรมควบคุมมลพิษ (2550 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ กลุ่มงานบริการวิชาการ 3, 2562: 8) กล่าวว่า ขยะหรือมูลฝอย (Solid Waste) คือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถูพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ ชาก สัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่นและหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนหรือคร้วเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงาน ซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

วรรณธณี กองจันทร์ดี (2555 อ้างถึงใน ปณิตดา วิเศษจรณา, 2559: 24) กล่าวว่า ขยะ (Refuse of Solid Waste) หรือมูลฝอย หรือหยากเยื่อ หมายถึง บรรดาสิ่งของที่เสื่อมคุณภาพหรือชำรุดหรือหมดสภาพการใช้งาน หรือบรรดาสิ่งของเศษวัสดุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากอาคาร ที่พักอาศัย สถานที่ทำการ โรงงานอุตสาหกรรม ถนน ฯลฯ

สรุปได้ว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งที่ยุ่หมดสภาพการใช้งานหรือใช้งานไม่ได้แล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของของแข็งหรือของเหลวที่มีที่มาจากคร้วเรือน สถานที่ประกอบการ หรือโรงงานอุตสาหกรรมที่ส่งผลต่อสุขภาพทั้งกายและจิตใจ

2.1.2 ประเภทของขยะ

อุดมศักดิ์ สนิธิพงษ์ (2547 อ้างถึงใน ปณิตดา วิเศษจรณา, 2559: 23-24) กล่าวว่า ขยะมูลฝอย สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ ขยะที่ย่อยสลายได้ง่าย ขยะที่ย่อยสลายได้ยาก และขยะที่เป็นพิษคือ 1) ขยะที่ย่อยสลายได้ง่าย หมายถึง ขยะที่มีความชื้นสูงติดไฟยาก สามารถเนาเปื่อยหรือย่อยสลายได้ ส่วนมากมักได้แก่ สิ่งของประเภทอินทรีย์วัตถุ เช่น พวงเศษอาหาร เศษพืชผัก เปลือกผลไม้ รวมทั้งซากของพืชและสัตว์ ขยะประเภทนี้เนื่องจากมีความชื้นสูงเมื่อย่อยสลายมักจะมีกลิ่นเหม็นถือเป็นเหตุเดือดร้อนราคาญได้ ขยะที่ย่อยสลายได้ง่ายนี้เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “ขยะเปียก” ขยะประเภทนี้มีแหล่งกำเนิดมาจากแหล่งชุมชน ที่พักอาศัย ตลาดสด จากสถานประกอบการ เช่น ภัตตาคาร รวมทั้งจากแหล่งเกษตรกรรม 2) ขยะที่ย่อยสลายได้ยากขยะที่ย่อยสลายได้ยาก หมายถึง ขยะที่มีความชื้นต่ำหรือปราศจากความชื้นจึงติดไฟได้ง่าย เช่น กระดาษ เศษหญ้า ยาง ยกเว้นพวกโลหะและเศษแก้ว ขยะประเภทนี้จะเนาเปื่อยหรือย่อยสลายได้ยากและ ใช้เวลานาน บางประเภทอาจไม่เนาเปื่อย และทั้งยังสามารถกลับมาใช้ได้ใหม่ เช่น โฟม พลาสติก ขวดแก้ว ยางรถยนต์ เป็นต้น ขยะที่ย่อยสลายได้ยากนี้เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “ขยะแห้ง” มีแหล่งกำเนิดจากที่พักอาศัยย่านชุมชน และแหล่งอุตสาหกรรม 3) ขยะที่เป็นพิษขยะที่เป็นพิษ หมายถึง ขยะที่มีส่วนประกอบทางเคมี หรือของเสียที่เป็นพิษมีฤทธิ์กัดกร่อน เช่น กากสารเคมีจากโรงงานอุตสาหกรรม ชากถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ ยาและสารเคมีที่เสื่อมสภาพ ยาปราบศัตรูพืช รวมทั้งขยะติดเชื้อจาก

โรงพยาบาลและสถานพยาบาล เช่น สารเคมีของเสียที่ปนเปื้อนสารกัมมันตรังสี เศษสำลี เข็มฉีดยา และเศษอวัยวะของผู้ป่วย เป็นต้น ขยะที่เป็นพิษนี้จะต้องมีวิธีการควบคุมและกำจัดเป็นพิเศษเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคและสารพิษสู่สิ่งแวดล้อม แหล่งกำเนิดของขยะที่เป็นพิษหรือของเสียอันตรายที่สำคัญ ได้แก่แหล่งอุตสาหกรรม โรงพยาบาล และสถานศึกษาวิจัยกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้สามารถแบ่งตามลักษณะทางกายภาพของขยะมูลฝอย ได้เป็น 4 ประเภท (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ, 2553: 4-6) ดังนี้

1) ขยะอินทรีย์ (Compostable Waste) หรือมูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้เศษ เนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยที่ขยะย่อยสลายนี้เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือ พบมากถึง 64% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

2) ขยะรีไซเคิล (Recyclable Waste) หรือมูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติกกล่อง เครื่องดื่มแบบ UHT กระป๋องเครื่องดื่ม เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะที่พบมากเป็นอันดับที่สองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณ 30% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

3) ขยะอันตราย (Hazardous Waste) หรือมูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อนวัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักจะพบได้น้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียง 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

4) ขยะทั่วไป (General Waste) หรือมูลฝอยทั่วไป คือขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใสขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติก ห่อลูกอม ของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกแปรรูปเศษอาหาร โฟมแปรรูปอาหาร พอยล์แปรรูปอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณ 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

บำรุง รื่นบันเทิง (2555 อ้างถึงใน สมพงษ์ แก้วประยูร, 2558: 9-10) จำแนกขยะมูลฝอยออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ขยะมูลฝอยทั่วไป แยกตามแหล่งกำเนิด 2 ประเภทคือ 1.1) มูลฝอยจากครัวเรือน (Domestic Waste) ได้แก่ มูลฝอยที่เกิดขึ้นจากการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนแยกได้ 2 ชนิด คือ 1.1.1) มูลฝอยธรรมดา (General Waste) คือ มูลฝอยทั่วไป ได้แก่ เศษอาหาร เศษแก้ว เศษโลหะ ใบไม้ กระดาษและซากสัตว์ เป็นต้น และ 1.1.2) มูลฝอยอันตราย (Hazardous Waste) คือ มูลฝอยที่มีส่วนประกอบของสารพิษอันตรายปะปนอยู่ ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า น้ำยาทำความสะอาด อุปกรณ์บำรุงรักษารถยนต์ ภาชนะบรรจุสารเคมีต่าง ๆ และเวชภัณฑ์ เป็นต้น 1.2) มูลฝอยจากโรงงาน (Industrial Waste) ได้แก่ มูลฝอยที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตของโรงงาน แยกได้ 2 ชนิด คือ 1.2.1) มูลฝอยที่ไม่มีสารพิษปะปน (General Waste) ได้แก่ กระดาษ พลาสติก เศษผ้า เศษแก้ว หนัง เศษไม้และเศษเหล็กและ 1.2.2) มูลฝอยอันตราย (Hazardous Waste) ได้แก่ กรด สารโลหะหนัก แร่ หิน ก๊าซพิษ แคลเซียมและโครเมียม เป็นต้น และ 1.3) มูลฝอยจากงานเกษตรกรรม (Agricultural Waste) ได้แก่ มูลฝอยที่เกิดจากการเกษตร เช่น ยาฆ่าแมลง ปุ๋ยเคมีและฮอร์โมน และ 2) มูลฝอยอันตราย ไม่ได้ถูกผลิตจากอุตสาหกรรมแต่อย่างใดเท่านั้นผู้อาศัยตามบ้านเรือนก็มีส่วนทิ้งมูลฝอยที่มีส่วนประกอบของสารเคมีต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันแม้แต่โรงพยาบาลก็มีส่วนเพิ่มปริมาณมูลฝอยติดเชื้อในชุมชน ปัญหาสำคัญของมูลฝอยอันตรายคือ การที่คนทั่วไปไม่ค่อยรู้และระมัดระวังถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากมูลฝอยประเภทนี้ เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่อยู่ซึ่งยังไม่มีกรแยกขยะมูลฝอยชนิดนี้ออกจากมูลฝอยตามบ้านเรือนแล้วเกิดการแพร่กระจายและสะสมของมูลฝอยอันตราย อันก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า ขยะมูลฝอยนั้นสามารถแยกออกได้ 2 ประเภทใหญ่คือ ขยะมูลฝอยทั่วไปและขยะมูลฝอยอันตรายทั้งที่มีแหล่งกำเนิดจากครัวเรือนและสถานประกอบการต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งย่อยสลายเองตามธรรมชาติและไม่สามารถย่อยสลายเองตามธรรมชาติหรือจำแนกจากแหล่งกำเนิดขยะคือ มูลฝอยจากครัวเรือน มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือมูลฝอยจากการเกษตรกรรม ทั้งนี้แล้วแต่ว่าใช้เกณฑ์ใดในการจำแนกประเภทของขยะมูลฝอย

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์ (2551:31) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลงความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการกล่าวคือ ต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการ

ได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่ม หรือในนามของกลุ่มหรือกระทำการผ่านองค์กร
ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ (2551) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากร
หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการ
ร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวของบุคลากรเอง การที่จะสามารถทำให้บุคลากร
เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากรให้ดีขึ้น
นั้นผู้นำจะต้องยอมรับ ในปรัชญาการพัฒนาว่า มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น
อย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อ
กิจกรรมของส่วนรวมในองค์กร

มธุรดา ศรีรัตน์ (2554:13) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มี
ส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ ความรับผิดชอบ การ
วางแผนปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการ
ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดจากการบริหารงานในองค์กร

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2559:2) ได้ให้ความหมายของการมีส่วน
ร่วมของประชาชนคือ 1) กระบวนการซึ่งประชาชนหรือ ผู้ที่มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมใน
กระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหาร 2) กระบวนการสานสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและภาค
ประชาชนเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและเพื่อให้การพัฒนานโยบายและการบริการสาธารณะเป็นไป
เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และ 3) กระบวนการที่ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน
เข้าร่วมกันในการแก้ไขปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อน ร่วมกันหาทางออกสำหรับการแก้ปัญหา

พรชัย พันธุ์งาม(2540: 22) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมได้ถูกนำมาใช้ในสาขาต่าง ๆ
มากมายนักจิตวิทยาให้ความหมายของการมีส่วนร่วมหมายถึง พฤติกรรมของมนุษย์ในการทำงานที่มี
วัตถุประสงค์ร่วมกัน และนักสังคมวิทยาจะใช้คำว่ามีส่วนร่วมเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นใน
การศึกษา ความสัมพันธ์ทางสังคม ในขณะที่นักพัฒนาได้ใช้คำว่า การมีส่วนร่วม เมื่อประชาชนมีส่วน
ร่วมในโครงการพัฒนา

สกล สกลเดช (2542: 29) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามา
เกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ของประชาชนในการร่วมรู้เห็นตัดสินใจควบคุม ดูแล รวมทั้งการ
ตรวจสอบในการกระทำนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความถูกต้อง สุจริต และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

บุญส่ง แก้วอินทร์ (2546:18) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมว่า การที่บุคคลได้มีส่วน
เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมจะช่วยสร้าง
พลังจิตให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการยินยอมปฏิบัติตามคำสั่ง
นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลสนับสนุนเป้าหมายตลอดจนวัตถุประสงค์ร่วมของ

องค์กรด้วย นอกจากความหมายดังกล่าวแล้ว จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานในองค์การ ประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ประการคือ การมีส่วนร่วมในด้านการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วม ช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย และการมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ

สมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ (2547:113) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมตั้งแต่คิดโครงการ กิจกรรม โดยเริ่มค้นหาปัญหา สาเหตุ วางแผน ตัดสินใจดำเนินงาน ระดมทรัพยากร กำหนดเป้าหมาย สรุบบทเรียน ติดตามประเมินผล รับผลที่เกิดร่วมกัน ทั้งนี้ต้อง ตั้งอยู่ในความเป็นธรรม

อาภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง (2522: 26) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นผล มาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้อง ต้องกันนั้นจะต้องมีมากพอที่จะเกิดการริเริ่มโครงการ เพื่อการปฏิบัติ กล่าวคือจะต้องเป็นการเห็นพ้อง ต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะต้องเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น ๆ เหตุผลเบื้องต้นของการที่คนเรามาาร่วมกัน ได้ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยหรือทำในนามกลุ่ม นั้นกระทำผ่านองค์การ (Organization) ดังนั้นองค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความ เปลี่ยนแปลงที่ต้องการได้

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2552: 6-7) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำ การส่งเสริมชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินการเรื่องใด ๆ เรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องร่วมกัน ในเรื่องต่อไปนี้จะบรรลุตามวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ คือ 1) ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่ เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงตลอดจนถึงความต้องการของชุมชน 2) ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการ พัฒนา เพื่อแก้ปัญหาและปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือ สนองความต้องการของชุมชน 3) ร่วมวางนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัด และแก้ไขปัญหาสนองความต้องการของชุมชน 4) ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล 6) ร่วมการลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง และของหน่วยงาน 7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่ วางไว้ 8) ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ได้ทำไว้ ทั้ง โดยเอกชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์การทำงาน การดำเนินงาน การประเมินผลการดำเนินงาน และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินงาน ตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้

2.2.2 รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วม

ประภัสสร เตชะประเสริฐวิทยา (2544 อ้างถึงใน กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2557) ได้นำแนวคิดของไพร์ตัน เตชะรินทร์ มาสรุปถึงการมีส่วนร่วมว่า บุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครต่าง ๆ ควรมีส่วนร่วมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนา คือ 1) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชน 2) ร่วมคิด และสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน 3) ร่วมวางนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อขจัดปัญหาและแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน 4) ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 6) ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน 7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และ 8) ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งเอกชนและรัฐบาล ให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

อดิน รพีพัฒน์ (2547:49) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน และขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมพัฒนา

Fornaroff (1980 อ้างถึงใน กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2557)) กล่าวว่ากระบวนการมีส่วนร่วมนั้นประกอบด้วย 1) การวางแผน ซึ่งรวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล 2) การดำเนินงาน 3) การใช้บริการจากโครงการ และ 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

Cohen and Uphoff (อ้างถึงใน จุฑามาศ ศรีสิริพรพันธ์, 2548) ได้อธิบายและวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมในแง่ของรูปแบบของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-Making) ซึ่งอาจจะเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ระยะเริ่มแรก การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรมและการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม 2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปแบบของการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมบริหาร การร่วมมือรวมทั้งการเข้าร่วมแรงร่วมใจ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ทางวัตถุทางสังคม หรือโดยส่วนตัว และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับว่าเป็นการควบคุม และตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไปซึ่งมีขั้นตอนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอนคือ 1) การมี

ส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการเป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ ยังแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1.1) การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ 1.2) การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ 1.3) การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจ ปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงานหรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรีหรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วม ดำเนินการคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงาน และเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ 2.1) การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงินการให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะให้ด้วยความเต็มใจ 2.2) การมีส่วนร่วมในการบริหาร และการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการฝึกอบรมผู้ที่เข้าปฏิบัติในโครงการ 2.3) การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือ 3.1) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Material Benefits) ได้แก่การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิตรายได้หรือทรัพย์สิน 3.2) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่นการเพิ่มคุณภาพชีวิตการเกิดระบบน้ำประปา 3.3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self-Esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (Sense of Efficacy) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึงการมีส่วนร่วมในการวัดผล และวิเคราะห์ผลของการดำเนินงานรวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อหาแนวทางแก้ไข การทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่บทบาทดังกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไรบ้างกรณี แม้แต่เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอน

ดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังงานความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำมาประยุกต์ใช้ต่อไป

ทิน บุญญาธิการ และคณะ (อ้างถึงใน อนุชา เทียมพูล, 2548) กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ 1) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) โดยประชาชนในพื้นที่ ที่ได้รับผลกระทบ และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวข้องกับโครงการที่จะดำเนินการ และผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและนอกจากนี้ข่าวสารดังกล่าวนี้ จะต้องมีการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ 2) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบที่มีการหารือในระหว่าง ผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้อง และได้รับผลกระทบเพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบ ข้อมูลประกอบกับการจัดทำรายการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยหลักการแล้วการหารือจะต้องจัดขึ้นก่อนที่จะมีการเสนอรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินผลการกระทบบาง ประการที่อาจมองข้ามไป นอกจากนี้การปรึกษาหารือ ยังเป็นช่องอันหนึ่งในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ที่ได้รับผลกระทบ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในโครงการและเพื่อเปิดให้มีการเสนอแนะ ประกอบทางเลือกในการตัดสินใจ 3) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะใช้เป็นเวทีสาธารณะให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือผู้ที่ได้รับผลกระทบหากมีการดำเนินโครงการจากหน่วยงาน เจ้าของโครงการ และผู้มีอำนาจตัดสินใจจะได้ทำความเข้าใจระหว่างกัน และหาเหตุผลที่เกี่ยวกับโครงการโดยเป็นรูปแบบที่สามารถพบเห็นได้บ่อย และอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบตามสภาพ ปัญหาและประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ 3.1) การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยมีการจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ ซึ่งเจ้าของโครงการจะส่งตัวแทนเข้าร่วมอธิบายให้ที่ประชุมทราบรายละเอียดของโครงการ และผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น แล้วจึงเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ อย่งไรก็ตามอาจเกิดขึ้นเฉพาะจุดในระดับชุมชนย่อย ๆ แต่ละชุมชนก่อน แล้วจึงจัดรวมหลาย ๆ ชุมชนอีกครั้งหนึ่ง 3.2) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) ซึ่งจัดขึ้นเมื่อเกิดมีข้อโต้แย้งทางเทคนิค โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายซักถามและให้ความเห็นต่อรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผลการประชุมต้องมีการนำเสนอต่อสาธารณะและผู้เข้าร่วมประชุมด้วย 3.3) การประชุมประชาพิจารณ์ (Public Hearing) ในรูปแบบนี้มีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนและเป็นเวทีการเสนอข้อมูลจากทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายเจ้าของโครงการ และผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยมีบรรยากาศในการประชุมที่เปิดกว้าง ซึ่งเจ้าของโครงการจะต้องเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ปิดบัง มีหลักเกณฑ์และประเด็นพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบร่วมกันซึ่งรูปแบบการประชุมควรมีลักษณะไม่เป็นทางการมากนัก อาจใช้เวลาประชุมหลายวันก็ได้ และไม่จำเป็นต้องจัดครั้งเดียวหรือสถานที่เดียวตลอดไป ทั้งนี้สามารถปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมได้ 3.4) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ซึ่งจะ

เป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจดำเนินการให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบเลือกตัวแทนไปเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการที่มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้ประชาชนจะเป็นผู้มีส่วนบอบทช้ร่นำการตัดสินใจเพียงใด ขึ้นอยู่กับหน้าหนักของตัวแทนในคณะกรรมการชุดนั้น ๆ 3.5) การใช้กลไกทางกฎหมาย ซึ่งเป็นการเรียกร้องสิทธิของตนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม มักใช้ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการทางอื่นได้โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายเป็นหลัก ซึ่งอาจเกิดความยืดเยื้อต่อการดำเนินโครงการหรือยุติโครงการ อย่างไรก็ตามในบางกรณีประชาชนอาจไม่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการฟ้องร้อง เพราะนอกจากจะเสียเวลาแล้วยังมีภาระค่าใช้จ่าย และภาระในการติดตามหาข้อมูล

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2550 อ้างถึงใน กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2557) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประมวลได้เป็น 3 ส่วนคือ 1) ส่วนของการวางแผนพัฒนา จะเริ่มต้นตั้งแต่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา การกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหา และพัฒนาการศึกษาชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน จัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ ตลอดจนการกำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน และกำหนดทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะนำไปสนับสนุนการจัดและพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ 2) ส่วนของการจัดและดำเนินการตามแผนงานโครงการ เป็นส่วนที่ประชาชนเข้าทำประโยชน์ในโครงการ โดยการร่วมมือช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือโดยการบริหาร และประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น และ 3) ส่วนของการประเมินผลโครงการ เป็นส่วนที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่าโครงการพัฒนาที่ดำเนินการนั้น บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ การติดตามประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินความก้าวหน้าหรือผลสรุปรวมทั้งโครงการ

ปธาน สุวรรณมงคล (2548) กล่าวว่า ชุมชนควรมีขอบเขตของการมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ และ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล โดยมีลักษณะของการมีส่วนร่วม ได้แก่ 4.1) การมีส่วนร่วมเกิดจากเบื้องบน หรือเบื้องล่าง 4.2) แรงจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วม (สมัครใจหรือบังคับ) 4.3) ช่องทางการมีส่วนร่วม ได้แก่ 4.3.1) โดยตรงหรือโดยอ้อม 4.3.2) ปัจเจกชนหรือกลุ่ม 4.3.3) ทางการหรือไม่ทางการ

สรุปได้ว่า รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งไว้ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาหรือทิศทางในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผน การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ซึ่งโครงการหรือไม่

2.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย

2.3.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการควบคุม และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างพอเพียงสมควรปรับปรุงใหม่โดย (1) ส่งเสริมประชาชน และองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2) จัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (3) กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่น ให้เกิดการประสานงาน และมีหน้าที่ร่วมกันในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกำหนดแนวทางปฏิบัติในส่วนที่ไม่มีหน่วยงานได้รับผิดชอบโดยตรง (4) กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษด้วยการจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสีย และเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ (5) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษให้เป็นไปโดยชัดเจน (6) กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมด้านกองทุน และความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้มีการยอมรับที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535, (สำนักงานกฤษฎีกา, 2562:ออนไลน์)

2.3.2 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 กล่าวว่า “เนื่องจากพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ไม่มีกลไกหรือหน่วยงานในการขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่โดยตรง ทำให้การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้มีปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนมากขึ้น สมควรให้มีคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดและสาธารณสุขกรุงเทพมหานครทำหน้าที่ขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน...” (หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 65ก หน้า 58 ลงวันที่ 22 มิถุนายน 2560) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีจุดมุ่งหมายที่จะดูแลให้ประชาชนได้อยู่ในสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพคือ สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีและไม่เป็นพิษเป็นภัย ซึ่งได้แก่ 1) การควบคุมและกำจัดสิ่งปฏิกูล (อุจจาระ ปัสสาวะสิ่งโสโครก) และมูลฝอย (ขยะ) ที่เกิดจากครัวเรือน หรือชุมชน 2) การดูแลอาคารให้ถูกสุขลักษณะ (สะอาด ไม่สกปรกรกรุงรัง โครงสร้างไม่แตกร้าวหรือปล่อยให้คนอยู่มากเกินไป คือ มีคนอาศัยอยู่เกินกว่าหนึ่งคนต่อพื้นที่สามตารางเมตร) 3) การควบคุมดูแลกิจการที่เกี่ยวกับอาหาร ได้แก่ ตลาดสดกิจการร้านอาหาร การขายของชำ หาบเร่แผงลอย ให้ถูกสุขลักษณะ (คือ อาหาร ภาชนะ อุปกรณ์ สะอาดปลอดภัย ปรุง ประกอบจำหน่ายถูกสุขลักษณะ สถานที่สะอาดเป็นระเบียบ) 4) การควบคุมดูแลกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หมายถึง กิจการที่มีกระบวนการผลิตหรือให้บริการที่อาจ

ก่อให้เกิดมลพิษ หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนที่อยู่บริเวณข้างเคียง หรือผู้ที่ใช้บริการ กิจการนั้น ซึ่งมีทั้งหมด 141 ประเภทกิจการ โดยให้มีระบบ หรือเครื่องมือ หรือวิธีการจัดหรือป้องกัน มลพิษหรืออันตรายต่อสุขภาพ และไม่ก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ 5) การกำหนดเป็นเขตห้ามเลี้ยงหรือ ปล่อยสัตว์ เช่น ช้าง ม้า โค กระบือ ฯลฯ หรือห้ามเลี้ยงสัตว์เกินกว่าจำนวนที่กำหนด หรือให้เลี้ยงได้โดย ต้องปฏิบัติตามใดอย่างหนึ่ง เพื่อการป้องกันปัญหาด้านสุขลักษณะและไม่ก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ และ 6) การกำหนดเขตจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะเพื่อให้มีความเป็นระเบียบไม่เป็นปัญหาต่อ ชุมชน (ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2558: 18-19) ซึ่งหน่วยงาน และบุคคลที่มีอำนาจในการดูแลตามกฎหมาย ได้แก่

1. ราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กรุงเทพมหานคร (กทม.) เมืองพัทยา เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

2. เจ้าพนักงานท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา นายกเทศมนตรี

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

3. เจ้าพนักงานสาธารณสุข ได้แก่

3.1 ผู้บริหารและนักวิชาการของกรมอนามัย

3.2 ผู้บริหาร/นายแพทย์/พยาบาลวิชาชีพ/และนักวิชาการของกรมควบคุมโรค

3.3 ผู้บริหาร/นักวิชาการ/และนิติกรของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

3.4 นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด/นายแพทย์/นิติกร/เภสัชกร/นักวิเคราะห์นโยบาย

และแผน/เจ้าพนักงานสาธารณสุข/เจ้าพนักงานเภสัชกรรม/พยาบาลวิชาชีพ/พยาบาลเทคนิค/ นักวิชาการของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

3.5 สาธารณสุขอำเภอ/นักวิชาการ/พยาบาลวิชาชีพ/พยาบาลเทคนิค/หัวหน้าสถานี

อนามัย

3.6 ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร

3.7 ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเมืองพัทยา

3.8 ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/ หัวหน้ากองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาล

3.9 ผู้อำนวยการกอง/หัวหน้าส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมองค์การบริหารส่วน

ตำบล

3.10 ข้าราชการระดับปฏิบัติการหรือระดับปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายใน หน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานสาธารณสุขก่อนหรือในวันที่ประกาศฉบับนี้ใช้ บังคับภายในกำหนดเวลา 2 ปี นับแต่วันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ

4. ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหมายถึง เจ้าหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการแต่งตั้งเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานตาม (2) (3) และ (4) มีอำนาจหน้าที่และปกติต้องมีบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานที่ออกโดยอธิบดีกรมอนามัย หรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้วแต่กรณีซึ่งประชาชนที่เกี่ยวข้องมีสิทธิขออุبطالนี้ได้ (ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2558: 20-22)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กทม. เทศบาล อบต. ซึ่งเป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการดูแลเรื่องทะเบียนราษฎร การรักษาความสะอาด เก็บกวาดขยะ มูลฝอย จัดทำทางระบายน้ำ ทางเท้า ถนน ตรอก ซอย บริการสาธารณสุข ฉีดพ่นยุง กำจัดสุนัขจรจัด จัดการศึกษาชั้นประถมศึกษา ส่งเสริมอาชีพชุมชน ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เป็นบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ดังนั้น การบริการเหล่านี้จะดีหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นนั้น เนื่องจากผู้บริหารของราชการส่วนท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นนั้น มีวาระในการบริหารคราวละ 4 ปี จึงเป็นเรื่องปกติที่ประชาชนในท้องถิ่นจะพิจารณาว่าผู้บริหารของท้องถิ่นตนนั้นมีความสามารถและให้บริการดีหรือไม่ หากเห็นว่ามีไม่ดี ประชาชนก็ย่อมมีสิทธิที่จะไม่เลือกให้เป็นผู้บริหารในครั้งต่อไปได้ นอกจากนี้ สมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมีหน้าที่ในการอนุมัติโครงการในการพัฒนาท้องถิ่นและงบประมาณ (ซึ่งเป็นภาษีของประชาชน) ให้กับฝ่ายบริหารเพื่อใช้ในการจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ รวมทั้งมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารของผู้บริหารด้วยนั้น ก็ล้วนแต่ต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนเช่นเดียวกัน ดังนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกผู้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และความรับผิดชอบที่ดีเข้าไปบริหาร เป็นปากเป็นเสียง และปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนได้

2.3.3 ข้อกำหนดของท้องถิ่นหรือที่เรียกว่าข้อบัญญัติของท้องถิ่นคือ กฎหมายระดับท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่น (สภากรุงเทพมหานคร สภาเทศบาล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น) เป็นผู้ออก เช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ อบต. โดยปกติจะมีผลบังคับต่อประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น กล่าวคือ ประชาชนต้องปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามย่อมมีความผิดตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ถ้าฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเทศบัญญัติ เรื่อง การทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่ที่ห้ามทิ้ง ก็จะมีโทษตามมาตรา 73 คือโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท เป็นต้น เหตุผลในการออกข้อบัญญัติของท้องถิ่น 1. บ้านเมืองเราปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการบริหารปกครองบ้านเมือง 2. รัฐบาลได้กระจายอำนาจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเอง ซึ่งในการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น คงไม่อาจให้ทุกคนมาบริหารเองได้ จึงจำเป็นต้องเลือกตั้งผู้แทนของตนขึ้นไปบริหารจัดการแทนและด้วยสภาท้องถิ่นประกอบด้วยผู้แทนที่ประชาชนในท้องถิ่นทั้งหมดเลือกเข้ามา จึงชอบที่มีอำนาจกำหนดกฎกติกาที่มีผลบังคับแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้ ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นต้องให้ความเคารพและถือปฏิบัติตาม ขณะเดียวกันหากประชาชนใน

ท้องถิ่นเห็นว่า กฎ กติกาใด ๆ ไม่ถูกต้องชอบธรรม ไม่มีเหตุผล ไม่มีประโยชน์ หรือไม่มีความจำเป็นต้องมี ประชาชนย่อมมีสิทธิที่จะเสนอให้ผู้แทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมหรือยกเลิกได้ หรือจะยื่นฟ้องศาลปกครองโดยตรงก็ได้ (ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, อ้างแล้ว: 23-27)

ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตราชการส่วนท้องถิ่นตน ดังนั้น อบต.หรือเทศบาล จะปฏิเสธไม่ทำการเก็บ ขนหรือกำจัด สิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยไม่ได้ และอาจทำได้ดังนี้

1. ดำเนินการเก็บ ขน และกำจัดเอง โดยจัดให้มีรถขนขยะมูลฝอย และให้บริการเอง หรือ
2. มอบให้ผู้อื่นดำเนินการ โดยการจ้างเอกชนทำแทนตามสัญญาว่าจ้างหรือมอบให้หน่วยราชการอื่นหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นช่วยดำเนินการให้ก็ได้ หรือ
3. อนุญาตให้เอกชนดำเนินการโดยทำเป็นธุรกิจ คือให้เอกชนทำการค้า หมายความว่า เอกชนที่ได้รับอนุญาตจะมาให้บริการแก่ประชาชนตามวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของท้องถิ่น เช่น กิจการรถดูดส้วม กิจการรับจ้างขนขยะจากโรงงานไปกำจัด เป็นต้น

นอกจากนี้ ราชการส่วนท้องถิ่นยังมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เช่น ให้มีถังขยะและห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะในแต่ละครัวเรือนได้ กำหนดห้ามมิให้มีการถ่ายเททิ้งซึ่งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะใด ๆ ในเขตท้องถิ่น รวมทั้งการกำจัดที่ถูกสุขลักษณะด้วยก็ได้ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นนี้จะมีโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท

ตามหลักกฎหมาย “การเรียกเก็บค่าบริการใด ๆ ของหน่วยงานราชการจะต้องมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ จึงจะเรียกเก็บได้” สำหรับกรณีการให้บริการเก็บ ขนสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามกฎหมายการสาธารณสุขมาตรา 20(4) ให้อำนาจแก่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่ประชาชนต้องเสียได้ในข้อกำหนดของท้องถิ่น ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่าอัตราในกฎกระทรวง (ปัจจุบันกำหนดอัตราเดือนละ 40 บาทต่อขยะ 20 ลิตร ในแต่ละวันหรือไม่เกิน 250 บาทต่อสิ่งปฏิกูลที่ดูดไป 1 ลูกบาศก์เมตร (คิว) เป็นต้น) ดังนั้น ประชาชนจึงดูได้จากเทศบัญญัติของเทศบาล หรือข้อบัญญัติ อบต. หรือข้อบัญญัติของกทม. แต่ค่ากำจัดกฎหมายยังมีได้ให้อำนาจในการจัดเก็บ ส่วนกรณีที่พนักงานเก็บขยะเรียกเก็บเงินอีกนั้น เป็นการเรียกเก็บที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เราจึงมีสิทธิที่จะไม่ให้ได้ และหากพนักงานนั้นกลับแก้งไม่เก็บขยะให้ ประชาชนย่อมมีสิทธิแจ้งแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ตรวจสอบดูแลได้ อย่างไรก็ตาม หากจะให้เงินสินน้ำใจก็เป็นไปตามความสมัครใจของผู้ให้ แต่กรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นอนุญาตให้เอกชนทำเป็นธุรกิจ กฎหมายการสาธารณสุขมาตรา 20(5) ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นในการกำหนดอัตราค่าบริการของเอกชนได้ ทั้งค่าเก็บขนและ ค่ากำจัด โดยมีต้องเป็นไปตามกฎกระทรวง หมายความว่า เมื่อราชการส่วนท้องถิ่นอนุญาตให้เอกชนใด ๆ ทำ

การเก็บขนหรือกำจัดโดยเป็นธุรกิจในเขตท้องถิ่นนั้น จะต้องออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดอัตราค่าบริการที่เอกชนที่ได้รับอนุญาตจะเรียกเก็บจากประชาชนเกินกว่านั้นไม่ได้ (อัตราสูงสุด) ส่วนเอกชนจะเก็บเพียงใดก็เป็นการแข่งขันกัน ดังนั้น กรณีนี้ราชการส่วนท้องถิ่นจึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่า อัตราเท่าใดจึงจะไม่ทำให้ประชาชนเดือดร้อน (สูงเกินไป) และขณะเดียวกันเอกชนมีกำไรพอทำธุรกิจอยู่ได้ จึงเป็นเรื่องที่ประชาชนมีสิทธิเสนอความเห็นต่อผู้แทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น) ของตนเองได้ในการกำหนดอัตราค่าบริการที่เหมาะสม(ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, อ้างแล้ว: 28-36)

2.3.4 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

พ.ศ. 2535 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ “เนื่องจากพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบันโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับบทลงโทษและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น เป็นเหตุให้การดำเนินการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองไม่ได้ผลเท่าที่ควร สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองเสียใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น” (หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 15 หน้า 58 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2535) และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ “โดยที่การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศ แต่ปัจจุบันการบริหารจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยมีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน ทำให้ขาดการบูรณาการร่วมกันโดยเฉพาะการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยแต่ละประเภท อีกทั้งอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดเก็บยังไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริง ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการ รวมทั้งกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจนำสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่จัดเก็บได้ไปใช้ประโยชน์หรือหาประโยชน์ได้...” (หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 5 ก หน้า 1 ลงวันที่ 15 มกราคม 2560)

2.4 ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี (องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่, 2562: ออนไลน์)

2.4.1 ประวัติ

ตำบลบางไผ่ ในสมัยก่อนพื้นที่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตรงข้ามวัดเขมาภิรตารามผลิต ตุ่ม ซึ่งเป็นเครื่องใช้จากไม้ไผ่ด้วยเหตุว่าริมสองฟากคลองบริเวณนั้นมีไม้ไผ่ ซึ่งทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงต่างพากันเรียกบริเวณนั้นว่า “บางไผ่” เมื่อทางปกครองออกเป็นตำบลจึงใช้ชื่อว่า “ตำบลบางไผ่” มาจนถึงปัจจุบัน

2.4.2 ตราสัญลักษณ์

2.4.3 ข้อมูลสภาพทั่วไป

1) อาณาเขตติดต่อตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่ภาคกลาง ลักษณะพื้นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่ ที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่ประมาณ 5.61 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,507 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อกับ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ เขตเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ เขตเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ แม่น้ำเจ้าพระยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

2) ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีคูคลองเชื่อมโยงกัน ทั้งคูคลองธรรมชาติและคูคลองที่ขุดขึ้นเองเพื่อใช้ในการทำนาและทำสวน รวมถึงใช้เป็นเส้นทางสัญจรไปมาระหว่างตำบล-อำเภอ-จังหวัด ปัจจุบันมีการตัดถนน เพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมและสภาพพื้นที่ได้กลับกลายเป็นหมู่บ้านจัดสรรแทนการทำนา และทำสวนเพิ่มมากขึ้น สภาพภูมิอากาศของพื้นที่ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เป็นแบบร้อนชื้นอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน เนื่องจากลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีความแตกต่างของระดับพื้นดินเพียงเล็กน้อย สภาพภูมิอากาศ

จึงมีลักษณะค่อนข้างสม่ำเสมอตลอดพื้นที่ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน และฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม

3) เขตการปกครองและประชากร เขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ แบ่งการปกครองออกเป็น ๕ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านบางไผ่ หมู่ที่ 2 และ 3 บ้านบางไผ่ใหญ่ หมู่ที่ 4 บ้านบางไผ่น้อย และ หมู่ที่ 5 บ้านทองนาปรัง ประชากรของตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีประชากรทั้งสิ้น 11,185 คน เป็นชาย 5,250 คน (คิดเป็นร้อยละ 46.94 ของประชากรทั้งหมด) และเป็นหญิง 5,935 คน (คิดเป็นร้อยละ 53.06 ของประชากรทั้งหมด) มีจำนวนครัวเรือน 4,823 หลัง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาเป็นศาสนาอิสลามและศาสนาอื่น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระนุชิต นาคเสโน (โพวิชย์) (2561) วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($=3.51$, $SD=0.738$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินโครงการ ($=3.35$, $SD=0.887$) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($=3.66$, $SD=0.806$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($=3.57$, $SD=0.778$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($=3.44$, $SD=0.841$) 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานกำจัดมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานกำจัดมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีเพศ และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานกำจัดมูลฝอยไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และ 3. ปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานกำจัดมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 1) ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทุกฝ่ายไม่ค่อยได้พูดจาตกลงกันเท่าที่ควร 2) เทศบาลไม่มีรถเก็บขยะและไม่มีสถานที่ทิ้งขยะ 3) แยกขยะเพื่อนำไปแต่ได้ราคาที่ไม่เป็นธรรม 4) เนื่องจากเทศบาลยังไม่มีรถเก็บขยะและการคัดแยกที่เป็นระบบ จึงไม่สามารถให้รายละเอียดที่ชัดเจนได้ ส่วนอุปสรรคถึงแยกขยะยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานกำจัดมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัด

ร้อยเอ็ด 1) การรณรงค์และประชาสัมพันธ์จะต้องทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องซึ่งเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะกระตุ้นให้ประชาชนสนใจรับทราบและปฏิบัติตาม 2) รณรงค์และประชาสัมพันธ์ในเรื่องการลดปริมาณขยะด้วยการคัดแยกประเภทขยะจากแหล่งกำเนิดนำขยะบางส่วนกลับมาใช้ใหม่และการนำขยะเปียกมาใช้ทำปุ๋ยหมัก 3) จัดหาพ่อค้าคนกลางมาซื้อขยะที่แยกในราคาที่เหมาะสม 4) ให้ประชาชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลในการดำเนินการจัดการขยะของเทศบาล

พระครูโสภิตพัฒนาโชติ (สุพรรณ โขติธมฺโม) (2560) วิจัยเรื่อง “การปรับใช้หลักพุทธธรรมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา” ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักพุทธธรรมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่า หลักรู้ หลักคิด และหลักปฏิบัติที่ชื่อว่า ไตรสิกขา คือ หลักเจริญปัญญา เจริญสมาธิ คือให้ละเว้นอกุศลธรรมทั้งปวง เจริญกุศลธรรม และทำจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาด ล้วนเป็นหลักรู้ หลักคิดและหลักปฏิบัติในการพัฒนาตน พัฒนาคน ให้รู้ธรรม คือรู้สภาวะธรรม เห็นธรรม คือ เห็นสังขารธรรม ปฏิบัติธรรม คือปฏิบัติตามธรรม และปฏิบัติธรรม คือได้ผลตามธรรม ส่งผลต่อการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญในการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด การปรับใช้หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา โดยใช้หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอย ด้วยหลักขรवासธรรม 4 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ แนวทางการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน ด้วยหลักธรรมด้านความซื่อสัตย์ การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนด้วยหลักธรรมด้านการฝึกตน การป้องกันหาผลประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมด้วยหลักธรรมด้านความอดทน และมีการติดตามประเมินผลด้วยหลักธรรมด้านความเสียสละ

พระมหานิพันธ์ ปริปัญญา (เชียงใหม่) (2561) วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนกอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมจากผลการวิจัยครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนทุ่งลูกนกได้เข้ามามีส่วนรวมในการพัฒนาชุมชนในการจัดการขยะ โดยภาพรวมในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี เริ่มตั้งแต่ร่วมค้นหาปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของการเข้ามามีส่วนรวมในการจัดการขยะมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เกิดจากการรวมกลุ่มความต้องการที่มาจากพื้นฐานความต้องการของคนในชุมชน ด้วยมีการแลกเปลี่ยน รับรู้รับทราบ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยมีการประชุมในระดับหมู่บ้าน ชุมชน เป็นประจำ เพราะข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากประชาชนจะสะท้อนให้เห็นความต้องการและการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนรวมในกิจกรรม ที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้น จึงทำให้ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนต่อคนในชุมชนเป็นอย่างมาก เมื่อกิจกรรมเกิดจากความต้องการของคนในชุมชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมจึงทำให้การ

ตอบสนองของการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำจัดขยะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาวิจัย จึงทำให้ทราบว่า คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางหน่วยงานจัด และมีผู้นำชุมชน หรือคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็ชวบ้าน ต่างให้ความร่วมมือให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในทุก ๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่ให้คนในชุมชนได้เข้ามามีบทบาทส่วนร่วมในการให้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา เสนอปัญหา ความต้องการ และคัดเลือกแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม โดยที่มีหน่วยงาน หรือ ผู้นำชุมชน มีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนความต้องการในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดผลดีตามมา หรือจะทำเป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องการกำจัดขยะภายในชุมชนเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปที่สนใจอยากได้ความรู้เอากลับไปต่อยอดไปใช้ในพื้นที่ของตนเอง และเพื่อเป็นแบบอย่างในการเริ่มพัฒนาการใช้ระบบการจัดการแบบ 3R Reduce, Reuse, Recycle สามารถตอบโจทยในการจัดการขยะเพราะสามารถลดปริมาณแล้วยังสร้างรายได้ สร้างประโยชน์ เป็นการพัฒนาที่ไม่ที่สิ้นสุดต่อไป

ศิริชัย ศิริโปล์ (2559) วิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลเมืองมหาสารคาม” ผลการศึกษาพบว่า 1. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วม ของชุมชนในเทศบาลเมืองมหาสารคาม ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้การจัดการขยะมูลฝอย ปัจจัยด้านเจตคติด้านการจัดการขยะมูลฝอย และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย 2. รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนประกอบด้วย 6 กิจกรรม คือ 1) การอบรม 2) การศึกษาดูงาน 3) การจัดตั้งศูนย์จัดการขยะมูลฝอย 4) โครงการชุมชนปลอดขยะ 5) โครงการทำความสะอาด และ 6) การอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ฯ 3. ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน พบว่าประชาชนกลุ่มทดลองมีความรู้ เจตคติ การมีส่วนร่วม และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นจากก่อนการอบรมและมีผลการอบรมดังกล่าวมากกว่าประชาชนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐหทัย โภคา (2559) วิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า 1. กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมี 12 กิจกรรม คือ (1) กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย (2) กิจกรรมสื่อสารสื่อความหมาย (3) จัดศึกษาดูงานในชุมชนที่ประสบผลสำเร็จเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (4) ฝึกปฏิบัติการคัดแยกขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 5 R (5) ฝึกปฏิบัติการจัดทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ (6) ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางหอกระจายข่าวโดย อสม. และผู้นำชุมชนอย่างต่อเนื่องทุกวัน (7) เผยแพร่ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย การจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 5R และการจัดทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ (8) รณรงค์ทำความสะอาดหมู่บ้านและหลังคาเรือน (Big Cleaning Day) (9) รณรงค์สร้างชุมชนสีเขียว รณรงค์ปลูกพืชผักสวนครัวและพืชไม้ผลไม้ดอกไม้ประดับ (10) กิจกรรมประชาคมตั้งกฎกติกาหมู่บ้าน (11) จัดตั้งระบบเฝ้าระวังและตรวจสอบการละเมิดกฎหมู่บ้านและ (12) ประกวด

ครอบครัวต้นแบบด้านการรักษาความสะอาด “ครัวเรือนสะอาด น่าอยู่น่าอาศัย” 2. ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เจตคติ ความตระหนักการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นจากก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน มี 5 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เจตคติ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน มี 4 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เจตคติ และความตระหนัก

วณิฎา ศิริวรสกุล (2558) วิจัยเรื่อง “การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน” ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพปัญหาขยะในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย \bar{X} = 3.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือปัญหาขยะในชุมชนเกิดจากการทิ้งขยะไม่ถูกที่ของคนในชุมชนและปัญหาขยะในชุมชนเกิดจากความเห็นแก่ตัวไม่รับผิดชอบของคนในชุมชน (ค่าเฉลี่ย \bar{X} = 4.13) รองลงมาคือปัญหาขยะในชุมชนเกิดจากการขาดความร่วมมือของคนในชุมชน (ค่าเฉลี่ย \bar{X} = 4.10) 2. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยคือ ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องมูลฝอยและการกำจัดขยะโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.29) ด้านความตระหนักของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและด้านพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.30 SD = 1.15) 3. รูปแบบและวิธีการสร้างความร่วมมือของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามเริ่มต้นจากองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามต้องมีการโดยนำเอากำหนดปัญหาขยะมาเป็นวาระสำคัญหลักของอบต. โดยกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์ของอบต. โดยมีกลยุทธ์ที่สำคัญหรือกลยุทธ์หลักได้แก่การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนสร้างจิตสำนึกและความตระหนักให้กับประชาชนการสร้างแรงจูงใจและการลงโทษผู้ที่กระทำผิดอย่างชัดเจนและการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดความร่วมมือของประชาชนในการคัดแยกขยะการรีไซเคิลและยุทธศาสตร์การจัดการขยะที่มีกลยุทธ์สำคัญจะนำไปสู่ความร่วมมือของประชาชนในการคัดแยกขยะการรีไซเคิลและการจัดการขยะได้อย่างดีอบต. ควรดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์หรือธนาคารขยะ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งและการบริหารจัดการบนพื้นฐานการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง

พริยา วัชรโรทัย (2556) วิจัยเรื่อง “การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการขยะมูล

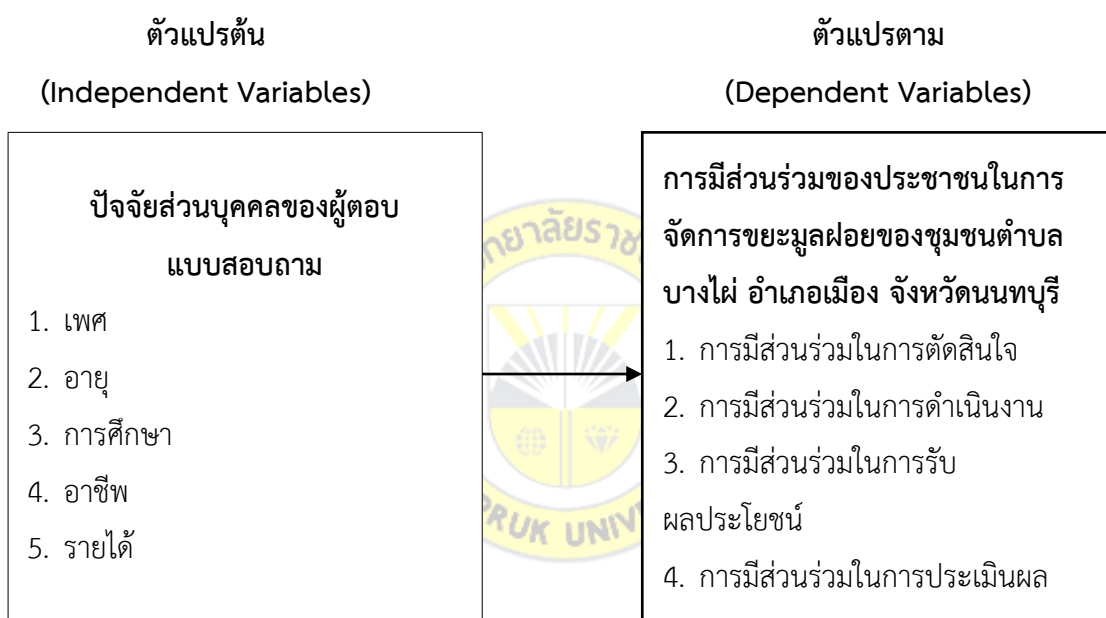
ฝอย ของเทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง เริ่มต้นจากการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ได้รับความรู้เรื่องการค้าแยกขยะจากบ้านเรือน เทศบาลมีการคัดแยกขยะ มีการส่งเสริมให้บุคลากรที่ เกี่ยวข้อง ในองค์กรพัฒนาศักยภาพตนเอง ด้านการจัดการขยะมีการวางเป้าหมายในด้านการจัดการ ขยะมูลฝอย ซึ่งมียุทธศาสตร์และโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์เป็นตัวขับเคลื่อนเคลื่อนใช้ระบบ ISO 14001 ในการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เป็นตัวกลางประสานการทำงาน ระหว่างเทศบาลกับประชาชน การวิเคราะห์ปัจจัยภายในของการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลเมืองแกลง พบว่า ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีวิธีการคิดอย่างเป็นระบบ มีการปฏิบัติงานเชิง ประจักษ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความกระตือรือร้น มีความชำนาญด้านการจัดการขยะมูลฝอย ขาด แคลนบุคลากรระดับปฏิบัติการมีการแบ่งทำอย่างชัดเจน นำระบบ ISO 14001 มาใช้ในการบริหาร จัดการด้านสิ่งแวดล้อม นโยบาย/แผน/โครงการยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน มีช่องทางการ ประชาสัมพันธ์หลายทางเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน มีวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับ เทศบาล การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกพบว่า ผู้นำชุมชนและประชาชนมีความกระตือรือร้นและมี จิตสำนึกในด้านการสิ่งแวดล้อม แต่ยังมีประชากรแฝงที่ไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยงานของรัฐและองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมเข้ามาสนับสนุนการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอย

สุภักชัย บติการ (2561) วิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ของ เทศบาลตำบลนาแหรงอำเภอนบพิตา จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า 1. เทศบาลตำบล นาแหรง อำเภอนบพิตา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีปริมาณขยะที่เกิดจากครัวเรือนและตลาดในชุมชน เป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมากขึ้นจากการจัดการขยะมูลฝอยของ เทศบาลตำบลนาแหรง มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบมีแผนปฏิบัติการในการจัดเก็บขยะในพื้นที่ ที่รับผิดชอบ แต่ระบบการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาแหรงยังมีปัญหาในด้านการ ดำเนินการ มีความล่าช้าในการจัดเก็บและไม่สามารถจัดเก็บขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาแหรง อำเภอนบพิตา จังหวัด นครศรีธรรมราช มีข้อเสนอแนะ คือ ให้มีการรณรงค์ ทำความเข้าใจ ในการจัดการขยะมูลฝอยใน ชุมชน โดยให้แต่ละครัวเรือนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนของตนเองก่อน และนำขยะที่ แยกได้เข้าสู่กระบวนการต่าง ๆ เช่น 1) ขยะอินทรีย์ ให้แต่ละครัวเรือนนำไปสู่กระบวนการปุ๋ยหมัก ชีวภาพ 2) ขยะรีไซเคิล ให้แต่ละชุมชนจัดตั้งธนาคารเพื่อนำขยะไปสู่กระบวนการธนาคารขยะ 3) ขยะ ที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ให้ครัวเรือนนำไปทิ้งเอง เพื่อลดปริมาณขยะในชุมชน 4) ควรให้ความรู้ เกี่ยวกับการคัดแยกขยะแก่ประชาชนในชุมชน เพื่อให้ประชาชนตระหนักในการคัดแยกขยะมูลฝอย 3. จากการวิจัยได้ค้นพบรูปแบบ 5RCWb Model เป็นรูปแบบในการจัดการขยะมูลฝอยซึ่งเกิดจาก การมีส่วนร่วมในการเสนอและออกแบบโดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและประชาชนในพื้นที่สามารถนำ

รูปแบบ 5RCWb Model นำไปใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลนาแหรง อำเภอนบพิตา จังหวัดนครศรีธรรมราช และพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดการมีส่วนร่วมของCohen and Uphoff (1980) จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี” เป็นการวิจัยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรีและเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 11,851 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่, 2562: ออนไลน์)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง 386 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) แล้วเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 สัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	บ้านบางไผ่	1,750	57
2	บ้านบางไผ่ใหญ่	1,138	37
3	บ้านบางไผ่ใหญ่	1,349	44
4	บ้านบางไผ่น้อย	4,506	147
5	บ้านทองนาปรัง	3,114	101
รวม		11,851	386

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบ สอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา โดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) หรือตรวจสอบรายการโดยถามเกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (สุวริย์ ศิริโกภาภิรมย์, 2546: 140)

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับไม่เคย

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

4) สร้างเครื่องมือการวิจัย

5) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

6) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

7) ปรับปรุงแก้ไข

8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.2 การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

2) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item – Objective Congruence Index: IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ

3) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .768

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะนิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ถึง นายอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานเพื่อแนะนำตัวชี้แจงพร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดของคำถาม คำตอบในแบบสอบถามให้เข้าใจถูกต้องตรงกัน

3.4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง

3.4.4 เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 386 ชุด คิดเป็น 100% จึงตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล

3.4.5 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) แบบสอบถาม

(1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

(2) ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จึงได้กำหนดเกณฑ์ของค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ดังนี้ (สุวรรีย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2546: 140)

ค่าเฉลี่ย	4.50–5.00	ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับ	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50–4.49	ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับ	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.50–3.49	ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับ	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50–2.49	ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับ	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00–1.49	ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับ	น้อยที่สุด

(3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกันและค่าเอฟ (One-way ANOVA) โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ดำเนินการด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe' method)

(4) ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการรวบรวมจากแบบสอบถามแล้วจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี” เป็นการวิจัยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=386)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	184	47.70
หญิง	202	52.30
รวม	386	100.00

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(n=386)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	38	9.80
31-40 ปี	123	31.90
41-50 ปี	107	27.70
51 ปีขึ้นไป	118	30.60
รวม	386	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	145	37.60
ปริญญาตรี	227	58.80
สูงกว่าปริญญาตรี	14	3.60
รวม	386	100.00
4. อาชีพ		
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	83	21.50
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	85	22.00
พนักงานเอกชน	80	20.70
เกษตรกร	31	8.00
รับจ้างทั่วไป	107	27.80
รวม	386	100.00
5. รายได้/เดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	48	12.40
5,000-15,000 บาท	231	59.90
15,001-25,000 บาท	75	19.40
25,001 บาทขึ้นไป	32	8.30
รวม	386	100.00

จากตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 386 คน พบว่า

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศหญิง มีจำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 และเป็นเพศชาย จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 47.70

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปีมีจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.90 รองลงมาอายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 และมีอายุ 41-50 ปี มีจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.70

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 รองลงมามีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 37.60 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรับจ้างทั่วไป มีจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.80 รองลงมาอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50

รายได้/เดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้/เดือน 5,000-15,000 บาท มีจำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 59.90 รองลงมามีรายได้/เดือน 15,001-25,000 บาท มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.40 และมีรายได้/เดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.40

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมและรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.2-4.6 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม

(n=386)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	SD	แปลผล
1.ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.38	0.75	มาก
2.ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.38	0.79	มาก
3.ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.32	0.80	มาก
4.ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.44	0.73	มาก
รวม	4.38	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.38$, $SD=0.76$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{x}= 4.44$, $SD=0.73$) รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{x}=4.38$, $SD=0.79$) และน้อยที่สุดด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{x}=4.32$, $SD=0.80$)

ตารางที่ 4.3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี **ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ**

(n=386)

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	SD	แปลผล
1.ท่านเคยเข้าร่วมประชุมและร่วมวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในชุมชนเพื่อกำจัดขยะมูลฝอยกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	4.19	0.87	มาก
2.ท่านเคยได้รับข่าวสารแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	4.47	0.65	มาก
3.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานเพื่อเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	4.41	0.78	มาก
4.ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัย	4.45	0.74	มาก
5.ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา สาเหตุ และแนวทางเลือกเกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัย	4.39	0.73	มาก
รวม	4.38	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.38$, $SD=0.75$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุดใน “ข้อ 2 ท่านเคยได้รับข่าวสารแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)” ($\bar{x}=4.47$, $SD=0.65$) รองลงมาใน “ข้อ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัย” ($\bar{x}=4.45$, $SD=0.74$) และ “ข้อ 1 ท่าน

เคยเข้าร่วมประชุมและร่วมวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในชุมชนเพื่อกำจัดขยะมูลฝอยกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)” อยู่ในระดับน้อยที่สุด” (\bar{X} =4.19, SD=0.87)

ตารางที่ 4.4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี **ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ**

(n=386)

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เกี่ยวกับการรณรงค์และร่วมกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน	4.24	0.83	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ และนำขยะมูลฝอยครัวเรือนมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ	4.46	0.83	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกหรือกล่องโฟม	4.44	0.73	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสียค่าธรรมเนียมแก่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอย	4.40	0.76	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมในการชักชวนคนในครอบครัวหรือเพื่อนบ้านให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดท้องถิ่นว่าด้วยการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนและชุมชนที่อาศัย	4.37	0.82	มาก
รวม	4.38	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.38, SD=0.79) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุดใน “ข้อ 2 ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ และนำขยะมูลฝอยครัวเรือนมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ” (\bar{X} =4.46, SD=0.83) รองลงมาใน “ข้อ 3 ท่านมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกหรือกล่องโฟม” (\bar{X} =4.44, SD=0.73) และ “ข้อ 1 ท่านมีส่วน

ร่วมในการทำกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เกี่ยวกับการรณรงค์และร่วมกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน” อยู่ในระดับน้อยที่สุด” (\bar{x} =4.24, SD=0.83)

ตารางที่ 4.5 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี **ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์**

(n=386)

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	SD	แปลผล
1.ท่านมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยแล้วนำกลับมาใช้ใหม่	4.39	0.77	มาก
2.ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนแล้วนำไปจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้	4.37	0.77	มาก
3.ท่านมีส่วนร่วมซื้อ/ใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติมแทนการซื้อ/ใช้ผลิตภัณฑ์แบบขวดเพื่อลดรายจ่าย	4.31	0.81	มาก
4.ท่านมีส่วนร่วมในการไม่ทิ้งขยะลงแหล่งน้ำหรือพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ส่วนบุคคล ทำให้ปราศจากมลพิษ	4.43	0.77	มาก
5.ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกขยะมูลฝอย แปรรูปใหม่ ๆ และจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอ	4.10	0.92	มาก
รวม	4.32	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.32, SD=0.80) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุดใน “ข้อ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการไม่ทิ้งขยะลงแหล่งน้ำหรือพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ส่วนบุคคล ทำให้ปราศจากมลพิษ” (\bar{x} =4.43, SD=0.77) รองลงมาใน “ข้อ 1 ท่านมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยแล้วนำกลับมาใช้ใหม่” (\bar{x} =4.39, SD=0.77) และ “ข้อ 5 ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกขยะมูลฝอย แปรรูปใหม่ ๆ และจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอ” (\bar{x} =4.10, SD=0.92) น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.6 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี **ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล**

(n=386)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	SD	แปลผล
1.ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน	4.41	0.78	
2.ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเก็บขยะ การขนถ่าย และวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน	4.45	0.74	
3.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน	4.39	0.77	
4.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	4.39	0.77	
5.ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอย	4.44	0.73	
รวม	4.41	0.75	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.41$, $SD=0.75$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุดใน “ข้อ 2 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเก็บขยะ การขนถ่ายและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน” ($\bar{x}=4.45$, $SD=0.74$) รองลงมาใน “ข้อ 5 ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอย” ($\bar{x}=4.44$, $SD=0.73$) และ “ข้อ 3ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนกับข้อ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)” ($\bar{x}=4.39$, $SD=0.77$) น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปรได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้/เดือน ใช้สถิติ t-test สำหรับการทดสอบตัวแปร 2 ตัว และ F-test สำหรับการทดสอบตัวแปรที่มากกว่า 2 ตัวขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.7-4.13

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ

(n=386)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	เพศ					
	ชาย (184 คน)		หญิง (202 คน)		t	Sig
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.39	0.43	4.37	0.37	.39	.69
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.37	0.45	4.39	0.44	-.34	.72
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.31	0.52	4.32	.45	-.16	.87
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.42	0.40	4.41	0.43	.21	.83
รวม	4.37	0.45	4.37	0.42	.02	.77

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอายุ

(n=386)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	อายุ								F	Sig.
	ต่ำกว่า 30 ปี (38 คน)		31-40 ปี (123 คน)		41-50 ปี (107 คน)		51 ปีขึ้นไป (118 คน)			
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.35	0.41	4.45	0.34	4.38	0.45	4.38	0.40	1.85	.13
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.44	0.38	4.45	0.38	4.36	0.43	4.31	0.49	2.11	.98
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.36	0.47	4.31	0.43	4.34	0.52	4.29	0.51	.32	.81
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.54	0.44	4.41	.41	4.38	0.41	4.42	0.42	1.35	.25
รวม	4.42	0.42	4.40	0.39	4.36	0.45	4.35	0.45	1.40	0.54

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

(n=386)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	ระดับการศึกษา						F	Sig
	ต่ำกว่าปริญญาตรี (145 คน)		ปริญญาตรี (227 คน)		สูงกว่าปริญญาตรี (14 คน)			
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.40	0.39	4.39	0.40	4.05	0.47	4.84	.08
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.33	0.50	4.42	0.40	4.31	0.42	1.95	.14
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.27	0.53	4.34	0.46	4.42	0.38	1.23	.29
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.46	0.42	4.39	0.43	4.38	0.27	1.21	.29
รวม	4.36	0.46	4.38	0.42	4.29	0.38	2.30	.20

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอาชีพ

(n=386)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี	อาชีพ										F	Sig.
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว (83 คน)		ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (85 คน)		พนักงานเอกชน(80 คน)		เกษตรกร (31 คน)		รับจ้างทั่วไป (107 คน)			
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.41	0.39	4.36	0.43	4.35	0.38	4.41	0.38	4.39	0.42	.34	.85
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.44	0.4	4.41	0.44	4.43	0.33	4.14	0.56	4.34	0.49	3.28	.01
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.34	0.46	4.4	0.42	4.36	0.45	4.18	0.52	4.25	0.55	1.92	.10
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.42	0.41	4.41	0.43	4.4	0.41	4.27	0.52	4.47	0.39	1.31	.26
รวม	4.4	0.41	4.39	0.43	4.38	0.39	4.25	0.49	4.36	0.46	1.71	.30

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนั้น จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างอายุกับด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' method) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	\bar{X}	ค้าขาย/ ธุรกิจ ส่วนตัว	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน เอกชน	เกษตรกร	รับจ้าง ทั่วไป
		4.44	4.41	4.43	4.14	4.34
ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว	4.44		.29	.01	.30*	.11
ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	4.41			-.02	.27	.08
พนักงาน เอกชน	4.43				.29	.09
เกษตรกร	4.14					-.19
รับจ้างทั่วไป	4.34					

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 4.11 เมื่อทดสอบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามอาชีพ ปรากฏว่า อาชีพแตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมีการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมากกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร

สมมติฐานที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้/เดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้/เดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามรายได้/เดือน

(n=386)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	อายุ								F	Sig.
	ต่ำกว่า 5,000 บาท (48 คน)		5,000-15,000 บาท (231 คน)		15,001-25,000 บาท (75 คน)		25,001 บาท (32 คน)			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.38	0.41	4.38	0.42	4.4	0.32	4.34	0.4	.14	.93
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.35	0.48	4.37	0.43	4.43	0.44	4.35	0.48	.42	.73
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.32	0.46	4.33	0.49	4.27	0.48	4.32	0.51	.28	.83
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.48	0.43	4.4	0.41	4.44	0.45	4.36	0.39	.71	.54
รวม	4.38	0.44	4.37	0.43	4.38	0.42	4.34	0.44	.38	.75

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี เก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือทางการวิจัยคือ แบบสอบถามแล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล โดยใช้ประชากรทั้งหมด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้/เดือน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปร 2 ตัวแปร และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) สำหรับตัวแปรมากกว่า 2 ตัวแปรขึ้นไป นำเสนอข้อมูลประกอบคำบรรยายสามารถสรุปได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 มีอายุ 31-40 ปีมีจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.90 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 มีรับจ้างทั่วไป มีจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.80 และมีรายได้/เดือน 5,000-15,000 บาท มีจำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 59.90

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า

1) **ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ** พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมี

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อ “ข้อ 2 ท่านเคยได้รับข่าวสารแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)” ($\bar{x}=4.47$) รองลงมาใน “ข้อ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัย” ($\bar{x}=4.45$) และ “ข้อ 1 ท่านเคยเข้าร่วมประชุมและร่วมวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในชุมชนเพื่อกำจัดขยะมูลฝอยกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)” อยู่ในระดับน้อยที่สุด” ($\bar{x}=4.19$)

2) **ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ** พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.38$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุดใน “ข้อ 2 ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ และนำขยะมูลฝอยครัวเรือนมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ” ($\bar{x}=4.46$) รองลงมาใน “ข้อ 3 ท่านมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกหรือกล่องโฟม” ($\bar{x}=4.44$) และ “ข้อ 1 ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เกี่ยวกับการรณรงค์และร่วมกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน” อยู่ในระดับน้อยที่สุด” ($\bar{x}=4.24$)

3) **ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์** พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.32$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุดใน “ข้อ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการไม่ทิ้งขยะลงแหล่งน้ำหรือพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ส่วนบุคคล ทำให้ปราศจากมลพิษ” ($\bar{x}=4.43$) รองลงมาใน “ข้อ 1 ท่านมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยแล้วนำกลับมาใช้ใหม่” ($\bar{x}=4.39$) และ “ข้อ 5 ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกขยะมูลฝอย แปรรูปแบบใหม่ ๆ และจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอ” ($\bar{x}=4.10$) น้อยที่สุด

4) **ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล** พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.41$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มากที่สุดใน “ข้อ 2 ท่านมีส่วนร่วมใน

การประเมินผลการเก็บขยะ การขนถ่ายและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน” ($\bar{X}=4.45$) รองลงมา ใน “ข้อ 5 ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X}=4.44$) และ “ข้อ 3ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติ งานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนกับข้อ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)” ($\bar{X}=4.39$) น้อยที่สุด

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างอายุกับด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe' method) พบว่า อาชีพแตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมีการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมากกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร

สมมติฐานที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

5.2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การได้รับข่าวสารแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X}=4.47$) เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ จังหวัดนนทบุรี มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ข่าวสารและผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ประชาชนทราบ โดยผ่านสื่อการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น เสียงตามสายของหน่วยงาน แผ่นป้ายแจ้งข่าวสารของหน่วยงาน และสื่อออนไลน์ของหน่วยงาน และการประชุมเพื่อชี้แจงข่าวสารและการดำเนินงานของหน่วยงานซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการรักษาความสะอาดของชุมชนและวิธีการในการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน ทำให้ประชาชนทราบข้อมูลข่าวสารครบวงจรเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหานิพันธ์ ปริบุญโณ (เชียงใหม่) (2561) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ว่าประชาชนในชุมชนทุ่งลูกนกได้เข้ามามีส่วนรวมในการพัฒนาชุมชนในการจัดการขยะ โดยเริ่มตั้งแต่ร่วมค้นหาปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เกิดจากการรวมกลุ่มความต้องการที่มาจากพื้นฐานความ

ต้องการของคนในชุมชน ด้วยมีการแลกเปลี่ยน รับรู้รับทราบ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยมีการประชุมในระดับหมู่บ้าน ชุมชนเป็นประจำ

2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คือ การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะและนำขยะมูลฝอยครัวเรือนมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ($\bar{X}=4.46$) เพราะประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะที่ไม่ถูกวิธีจะส่งผลต่อสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของชุมชนของตนเอง เป็นเรื่องของการตระหนักรู้โทษภัยที่เกิดจากการจัดการขยะอย่างไม่ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องมูลฝอยและการกำจัดขยะที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการกำจัดขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวณิศา ศิริวรสกุล (2558) วิจัยเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามที่ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยคือ ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องมูลฝอยและการกำจัดขยะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$) ด้านความตระหนักของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและด้านพฤติกรรมกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$)

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ การมีส่วนร่วมคัดแยกขยะมูลฝอย แปรรูปใหม่ ๆ และจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.10$) น้อยที่สุดของด้านนี้ เพราะในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีสถานประกอบการเกิดขึ้นหลายแห่ง เช่น บริษัท ห้างสรรพสินค้า โรงงาน โรงพิมพ์ โรงแรม ปั้มน้ำมัน จึงทำให้มีการจ้างงานประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งประชาชนบางส่วนที่เคยประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็เปลี่ยนเป็นการนำเอาที่ดินที่เคยทำการเกษตรออกให้เช่าหรือขายหรือนำมาใช้ปลูกสร้างอาคารหอพักเพื่อให้เช่าอยู่อาศัยทำธุรกิจในเชิงพาณิชย์มากขึ้นแทนการทำการเกษตร จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่มีงานทำและมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากเดิม ดังนั้นจึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อจำหน่ายสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอจึงอยู่ในระดับน้อยที่สุดของด้านนี้ นอกจากนี้ร้านที่รับซื้อขยะรีไซเคิลซึ่งเป็นตัวแทนในการรับซื้อขยะรีไซเคิลแทนองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี อาจมีการรับซื้อขยะรีไซเคิลจากประชาชนในราคาที่ถูกลงกว่าการที่ประชาชนนำไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก๋าร้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ตัวแทนขององค์การบริหาร

บริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ดังนั้นจึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อจำหน่ายสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอจึงอยู่ในระดับน้อยที่สุดของด้านนี้

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี (\bar{X} = 4.39) น้อยที่สุดของด้านนี้ เพราะค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่ประชาชนถูกเรียกเก็บจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีนั้นมีจำนวนไม่สูงมากนัก รวมทั้งรายได้ต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีจัดเก็บได้จากประชาชนในพื้นที่ก็จะถูกตรวจสอบโดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด ดังนั้นจึงทำให้การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับน้อยที่สุดของด้านนี้

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ว่า เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เพราะประชาชนส่วนมากที่อาศัยอยู่ในชุมชนตระหนักถึงว่าขยะมูลฝอยหากไม่กำจัดให้ถูกต้องตามสุขลักษณะจะเป็นแหล่งมลพิษซึ่งในที่สุดจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชนเอง

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้นควรมีการแจ้งกำหนด วัน เวลาหรือช่วงเวลาให้ประชาชนได้ทราบอย่างชัดเจนและทั่วถึงครอบคลุมทั้งพื้นที่ เช่น กำหนดแจ้ง วัน เวลาให้ประชาชนได้ทราบถึงการเข้าร่วมประชุมในการเสนอปัญหา เสนอความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหรือกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมที่ประชาชนจะสามารถตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนได้ เป็นต้น

2. เมื่อมีการประเมินผลของการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนแล้วควรมีการนำเสนอผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบในหลากหลายช่องทาง ให้ประชาชนรับทราบข่าวสารและการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนเตรียมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินการ การรับผลประโยชน์และการประเมินผลในครั้งต่อไป

3. การมีส่วนร่วมคัดแยกขยะมูลฝอย แปรรูปแบบใหม่ ๆ และจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ อย่างสม่ำเสมอ น้อยที่สุดของด้านนี้ ดังนั้น ควรสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้โดยการที่องค์การบริหารส่วนตำบลควรประสานกับร้านรับซื้อของเก่าในพื้นที่กำหนดราคาของขยะรีไซเคิลแต่ละประเภทให้เป็นมาตรฐานเดียวกันก็จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย แปรรูปแบบใหม่ ๆ และจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ อย่างสม่ำเสมอ

4. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับน้อยที่สุดของด้านนี้ ดังนั้นควรมีการสร้างช่องทางและมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้ทราบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีนั้นมีช่องทางให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการจัดเก็บรายได้ค่ากำจัดขยะมูลฝอยของท้องถิ่น และช่องทางการตรวจสอบนั้นประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายและมีระบบการป้องกันมิให้รู้ตัวบุคคลที่เข้ามาตรวจสอบก็จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับที่มากขึ้น นอกจากนี้อาจมีการเชิญให้ผู้ประกอบการ ประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ตั้งเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการจัดเก็บค่าธรรมเนียม โดยสถานประกอบการใดที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในปริมาณมากก็จะต้องเสียค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บขยะในอัตราที่สูงขึ้นตามไปด้วย เป็นต้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาบุคลากร โดยรวมจากหน่วยงานอื่น เพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีส่วนร่วมกับประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยว่ามีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนของหน่วยงานอื่น ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่
3. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหลายขนาด จะได้นำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานในองค์กรต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ.(2551).**คู่มือแนวทางการลดตัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย**.กรุงเทพฯ: บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์(1977)
- _____. (2563).**สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศ**.ค้นเมื่อ 20 ตุลาคม2563,จาก <https://thaimsw.pcd.go.th/report1.php>
- กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ. (2553). **คู่มือการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพกรณีการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. ม.ป.ท. กองบริการการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2557). **การมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากร**. โครงการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐหทัย โภคา. (2559). **รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ด**. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ยุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค) บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. (2547). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภะ
- _____. (2550). **แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- บุญส่ง แก้วอินทร์. (2546). **การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2548). **หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง**. รุ่นที่ 9 เอกสารบรรยายภาพรวมกลุ่มวิชา กลุ่มวิชาที่ 5 การพัฒนาการเมืองไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า. (อัดสำเนา).
- ปนัดดา วิเศษจรณา. (2559). **การจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตดินแดงกรุงเทพมหานคร**. รายงานการวิจัย. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์. (2551). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถานฉบับ พ.ศ. 2554**. (2563).ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2563,จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>.
- พรชัย พันธุ์งาม. (2540). **การพัฒนางานสาธารณสุขมูลฐานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในอำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- พระมหานิพนธ์ ปรีชญโณ (เชียงใหม่). (2561). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พริยา วัชรโรทัย. (2556). **การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง**. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม). คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2552). **ชนบทไทย: การฟื้นปรในอนาคตภายหลังการพัฒนา**. เชียงใหม่: ศูนย์วิชาการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่.
- มธุรดา ศรีจันทร์. (2554). **การบริหารแบบมีส่วนร่วม**. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2563 จาก [www.http://gotoknow.org/blog/mathu/33443](http://gotoknow.org/blog/mathu/33443).
- วณิฎา ศิริวรสกุล. (2558). **การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน**. รายงานการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- วรรณธณี กองจันทร์ดี. (2555). **การจัดการขยะของผู้ค้าในตลาดสด ศึกษากรณีตลาดสดบางกะปิ และตลาดนครไทย เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) - คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริชัย ศิริโปล์. (2559). **รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลเมืองมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2558). **คู่มือพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 สารน่ารู้สำหรับประชาชน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- สกล สกลเดช. (2542). **กฎหมายศุลกากรและพิธีการนาเขา**. กรุงเทพฯ: อักษรโสภณ.
- สมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ. (2547). **ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำชาวบ้าน**. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมพงษ์ แก้วประยูร. (2558). **ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขต เทศบาลเมืองควนลัง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา** สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ภาครัฐและภาคเอกชน รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

- สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2562). **ความหมาย/ประเภท/องค์ประกอบและสาเหตุของขยะมูลฝอย**. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2563, จาก <https://adeq.or.th>.
- สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. (2551). **สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากร**. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม). คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2559). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. 2551-2555**. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2562, จาก http://opdc.go.th//special.php?spc_id=2&content_id=2549.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ กลุ่มงานบริการวิชาการ 3. (2562). **การจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุภักชัย บดีการ. (2561). **การศึกษาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลนาแหร่ง อำเภอนบพิตา จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุวรรีย์ ศิริโกการภิรมย์. (2546). **การวิจัยทางการศึกษา**. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- อคิน รพีพัฒน์. (2547). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- อนุชา เทียมพูล. (2548). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว**. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. (2522). **ทฤษฎี และหลักการพัฒนาชุมชน 2**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- Cohen, J.M., & Uphooff, N.T. (1977). **Rural development participation: Concept and measures for project design implementation and evolution rural development committee center for international studies**. New York: Longman.

ภาคผนวก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี”

คำชี้แจง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” การตอบแบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด เพียงขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อและตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close Ended Question) แบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close Ended Question) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์วัดระดับความคิดเห็นดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open Ended Question) ที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างเต็มที่และเป็นอิสระ

ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง
 ผศ.สุวัฒน์ ไกรสกุล
 (ผู้วิจัย)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี”

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close Ended Question) แบบสำรวจรายการ (Check List)

คำชี้แจง โปรดตอบแบบสอบถามโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านเพียงข้อเดียวเท่านั้น

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 30 ปี

31-40 ปี

41-50 ปี

51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

พนักงานเอกชน

เกษตรกร

รับจ้างทั่วไป

5. รายได้/เดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาท

5,000-15,000 บาท

15,001-25,000 บาท

25,001 บาทขึ้นไป

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี”

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close Ended Question) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์วัดระดับความคิดเห็นดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยระดับ น้อยที่สุด

คำชี้แจง โปรดตอบแบบสอบถามโดยใส่เครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านเพียงข้อเดียวเท่านั้น

ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
1.	ท่านเคยเข้าร่วมประชุมและร่วมวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในชุมชนเพื่อกำจัดขยะมูลฝอยกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)					
2.	ท่านเคยได้รับข่าวสารแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)					
3.	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)					
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัย					

ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา สาเหตุ และแนวทางเลือกเกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัย					
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ						
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เกี่ยวกับการรณรงค์และร่วมกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน					
7.	ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ และนำขยะมูลฝอยครัวเรือนมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ					
8.	ท่านมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกหรือกล่องโฟม					
9.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสียค่าธรรมเนียมแก่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอย					
10.	ท่านมีส่วนร่วมในการชักชวนคนในครอบครัวหรือเพื่อนบ้านให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดท้องถิ่นว่าด้วยการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนและชุมชนที่อาศัย					
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์						
11.	ท่านมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยแล้วนำกลับมาใช้ใหม่					
12.	ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนแล้วนำไปจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้					
13.	ท่านมีส่วนร่วมซื้อ/ใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติมแทนการซื้อ/ใช้ผลิตภัณฑ์แบบขวดเพื่อลดรายจ่าย					

ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์						
14.	ท่านมีส่วนร่วมในการไม่ทิ้งขยะลงแหล่งน้ำหรือ พื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ส่วนบุคคล ทำให้ ปราศจากมลพิษ					
15.	ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกขยะมูลฝอย แปรรูปใหม่ ๆ และจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอ					
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
16.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการประเมินผล การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน					
17.	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเก็บขยะ การ ขนถ่ายและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน					
18.	ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการ กำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน					
19.	ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้การจัดเก็บ ขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)					
20.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล กิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอย					

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี”

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open Ended Question) ที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างเต็มที่และเป็นอิสระ

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายสุวัฒน์ ไกรสกุล
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปริญญาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, 2543 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน, 2551
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ชื่อ	นางสาวจุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิน
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปริญญาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, 2546 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายระหว่างประเทศ, 2551
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ชื่อ	นายปรเมศวร์ ศิริรักษ์
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปริญญาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายเพื่อการพัฒนา
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์